

שבת

פרקי הגות ולימוד מתוך שער "בין השמשות"
המקדים את תפילת ערבית לשבת
השבת עצמה היא משכן - משכן שאנו בונים, **משכן בזמן**. יש
אדם אשר חייו מכוונים על-ידי הצורך להתמודד עם המכשולים
הרבים שהחיים מעמידים בפניו; ויש אדם המצליח לעצור
את המרוץ ולעמוד דום לנוכח רגע אשר ממנו נשקפת הוויית
הנצח... השבת הינה מודעות עמוקה להרמוניה ולאחדות
השוררות בין האדם לעולמו.
אברהם יהושע השל, השבת

משמעות המנוחה היא גאולה, לא אגירת כוחות למלאכה
חדשה. המלאכה היא פעם בפעם התחלה. יום החול הראשון
פותח את השבוע; יום המנוחה חותם אותו. השבת כחג הבריאה
היא חג השלמות. כשאנו חוגגים אותו אנו מתעלים בתוך
הבריאה אל מעל לבריאה ומעל להתגלות. בעמידה של שבת
אין אומרים את הבקשות על צורכי היחיד והציבור כבימי החול.
נשארים רק השבח וההודיה. כי בשבת חש הציבור, עד כמה
שניתן להטרים תחושה זאת - כנגאל כבר היום. השבת הוא חג
של הבריאה, אך של בריאה שנבראה למען הגאולה.
על פי פרנץ רוזנצוויג, כוכב הגאולה

ראש חודש שבט, יום שני, א' שבט 7.1

א. בתפילות העמידה במהלך היום ובברכת המזון מוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא" לציון ראש החודש. בברכת המזון מוסיפים אף את הבקשה "הרחמן הוא יחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה". בקשה זו מצורפת גם לפני חתימת ברכת המזון בקצרה.

ב. יש הנוהגים לשלב בתפילה את מזמור תהילים ק"ד: "ברכי נפשי", הנחשב כשיר של יום של ראשי חודשים. ניתן לשלב את פרק התהילים בסדר פסוקי זמרה, לאחר אמירת ההלל או בסיום קריאת התורה.

ג. לאחר תפילת העמידה בשחרית (תפילת חול שמוסיפים בה את ברכת "יעלה ויבוא") אומרים את ההלל בדילוג, עם ברכותיו.

ד. קריאת התורה: מעלים ארבעה עולים לתורה וקוראים בעניין ראש החודש. מנהג קהילות התנועה לקרוא בפרשת "בהעלותך" את פסוקי התרועה בראשי החודשים (עליה ראשונה: במדבר י, 1-3; עליה שנייה: י, 4-7; עליה שלישית: י, 8-10; עליה רביעית: י, 8-10 (חזרה על עליה שלישית)).

ה. הקריאה המסורתית היא בעניין קורבנות ראש החודש, מתוך פרשת "פנחס" (עליה ראשונה: במדבר כח, 1-3; עליה שנייה: פס' 3-5; עליה שלישית: פס' 6-10; עליה רביעית: 11-15).

ו. אין מפטירים בראש חודש.

ז. לאחר החזרת ספר התורה לפני סיום התפילה ניתן להוסיף זכר למוסף לפי הנוסח המופיע בתפילת השבת בסידור "העבודה שבלב", או בנוסח המיוחד לראשי חודשים המופיע במוסף התפילה בסוף האוגדן.

ח. המניחים תפילין יחלצו אותם לפני אמירת זכר למוסף.

ט. בחלק מקהילות ישראל התפתחו בראשי חודשים מנהגי תפילה והתכנסות מיוחדים של הנשים. בחלק מקהילות התנועה נוהגים לקיים אירועי לימוד מיוחדים ברוח זו. נשות הכותל מקיימות ביום זה תפילת ראש חודש חגיגת בכותל המערבי.

שבת פרשת בא, ו' שבט 12.1

א. בשחרית קוראים לשבעה עולים ולמפטיר בפרשת "בא". מפטירים בירמיה מו, 13-28, בפסוקים המזכירים את פרעה ומצרים.

ב. במנחה קוראים לשלושה עולים בפרשת "בשלח".

שבת פרשת בשלח, שבת שירה, י"ג שבט 19.1

- א. בשחרית קוראים לשבעה עולים ולמפטיר בפרשת "בשלח". בשל חשיבותה של שירת הים, והעובדה שהשבת כולה מכונה על שם השירה, נוהגים לקרוא את פסוקיה מדי שנה, גם באותן קהילות הנוהגות במחזור הקריאה התלת שנתי.
- ב. נוהגים לעמוד בעת קריאתה של שירת הים ונוהגים שלא לחלק את השירה בין העולים אלא לקרוא אותה במסגרת עליה אחת. הצעה להכללת שירת הים בכל אחד ממחזורי הקריאה בפרשה מופיעה בטבלת הקריאות המצורפת לאוגדן התפילה.
- ג. ההפטרה אף היא בלשון שירה - שירת דבורה בשופטים ה, 31-1.
- ד. בשל שמה ועניינה, נוהגים לשלב שירים וניגונים רבים במהלך תפילות השבת, ולעסוק באמצעות מדרשים ומקורות נוספים בחשיבותם של השירה והניגון.
- ה. לקראת יום ט"ו בשבט, ראש השנה לאילנות, נהוג לשלב במהלך התפילות דברי תורה, מקראות וניגונים העוסקים בשבחה של ארץ ישראל, בקשר בין האדם ליתר הברואים ולחובת האדם לשמור על עולמו של הקב"ה.
- ו. במנחה קוראים לשלושה עולים בפרשת "יתרו".

ראש השנה לאילנות, יום שני, ט"ו בשבט 21.1

- א. נוהגים במנהגי שמחה לכבוד ראש השנה לאילנות. בסדר התפילה המסורתי אין אומרים ביום זה את סדר התחנון בשחרית ובמנחה.
- ב. המתכנסים לתפילה ביום זה נוהגים לשלב במהלך התפילות דברי תורה, מקראות וניגונים, העוסקים בשבחה של ארץ ישראל, שבח פרותיה וחובת השמירה על הטבע.
- ג. נוהגים בליל החג או ביומו לערוך תיקון ט"ו בשבט, או בשמו הנוסף: סדר ט"ו בשבט. מנהג זה תוקן ע"י האר"י וגוריו במאה השש עשרה בצפת ומפורט בספר "חמדת הימים". אחרי שנים רבות בהן נשכח התיקון מלב הוא שב ותפס את מקומו בחוויה היהודית המתחדשת, רבות בזכות קהילות היהדות המתקדמת ורבניה.
- ד. המקיימים את מנהג הנטיעות ביום החג או לקראתו יכולים להקדים למעשה הנטיעה את התפילה לנוטעים המופיע בסידור "העבודה שבלב".

שבת פרשת יתרו, כ' שבט 26.1

- א. בשחרית קוראים לשבעה עולים ומפטיר מתוך פרשת "יתרו". בשל חשיבותן של עשרת הדברות נוהגים לקרוא אותן מדי שנה גם בקהילות הקוראות בתורה במחזור הקריאה התלת שנתית. הצעה להכללת עשרת הדברות בכל אחד ממחזורי הקריאה מופיעה בטבלת הקריאות המצורפת בסוף אוגדן זה.
- ב. אין מחלקים את קריאת הדברות בין מספר עולים. המנהג הוא לעמוד בעת קריאת עשרת הדברות. נוהגים לקרוא את הדברות בטעם תחתון. בקריאה זו לא נקרא כל דבר כפסוק בפני עצמו. זאת בניגוד לקריאה בחג השבועות (המכונה - קריאה בטעם עליון).
- ג. מפטירים בישעיה ו', 1-13, בסיפור התגלות אלוהים לנביא, המזכירה את מעמד הר סיני.
- ד. במנחה קוראים לשלושה עולים בפרשת "משפטים".
- ה. בשבוע הקרוב יחול יום השואה הבינלאומי (27.1) - יום שחרור מחנה ההשמדה אושוויץ-בירקנאו). ראוי לציין הדבר במהלך תפילות היום, בהקדמה לקדיש או במקומות מתאימים אחרים.

שבת פרשת משפטים כ"ה שבט 2.2 - שבת מברכין ראש חודש אדר א'

- א. בשחרית קוראים לשבעה עולים ומפטיר בפרשת "משפטים".
- ב. לאחר קריאת התורה וההפטרה מברכים את חודש אדר ומכריזים על ראש החודש שיחול בימים שלישי ורביעי.
- ג. במנחה קוראים לשלושה עולים בפרשת "תרומה".

א' ראש חודש אדר א', יום המשפחה, יום חמישי, ל' שבט 5.2

- א. בתפילות העמידה במהלך היום ובברכת המזון מוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא" לציון ראש החודש. בברכת המזון מוסיפים אף את הבקשה "הרחמן הוא יחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה". בקשה זו מצורפת גם לפני חתימת ברכת המזון בקצרה.
- ב. יש הנוהגים לשלב בתפילה את מזמור תהילים ק"ד: "ברכי נפשי", הנחשב כשיר של יום של ראשי חודשים. ניתן לשלב את פרק התהילים בסדר פסוקי דזמרה, לאחר אמירת ההלל או בסיום קריאת התורה.
- ג. לאחר תפילת העמידה בשחרית (תפילת חול שמוסיפים בה את ברכת "יעלה ויבוא") אומרים את ההלל בדילוג, עם ברכותיו.